

บทที่ 4

การผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ปีพ.ศ. 2551

ก่อนจะทำความเข้าใจในเรื่องการเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ปีพ.ศ. 2551 ได้นั้น หากได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส จะทำให้สามารถเห็นภาพรวม และเข้าใจถึงการเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสนี้ เป็นละครที่ยังถ่ายทำไม่จบเรื่องก็ต้องออกอากาศ ผู้ผลิตต้องทำการผลิตละครเพื่อให้ทันการออกอากาศในแต่ละครั้ง ดังนั้น กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสปีพ.ศ. 2551 เป็นดังนี้

1. ขั้นตอนวางแผนงาน (Planning)

ก่อนการผลิตละครโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็ละครที่ถ่ายทำจนจบสมบูรณ์ทั้งเรื่องแล้วถึงนำมาออกอากาศสู่สายตาผู้ชม หรือเป็นละครที่มีการถ่ายทำขณะที่ละครออกอากาศไปด้วยแล้วแต่ต้องมีการวางแผนการทำงานก่อนเริ่มงานทั้งสิ้น สำหรับละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสนี้ การวางแผนงานเริ่มขึ้นหลังจากที่คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 พิจารณาเห็นว่า ทางสถานีฯ เว้นช่วงจากการนำเสนอละครแนวย้อนยุค(พีเรียด)มาพอสมควร จึงมีการปรึกษากับคุณสยาม สังวริบุตร ผู้จัดละครบริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด ในช่วงเดือนธันวาคม ปี 2550 ว่าสมควรที่จะมีการนำเสนอละครย้อนยุคสู่สายตาผู้ชมบ้าง และได้ผลสรุปออกมาว่า จะนำบทประพันธ์เรื่อง “นางทาส” ของวรรณสิริ มาสร้างเป็นละครโทรทัศน์อีกครั้ง หลังจากที่เคยสร้างเป็นละครโทรทัศน์มาแล้วในปีพ.ศ. 2536 โดยกำหนดให้บริษัท ดาราวิดีโอ จำกัดรับหน้าที่ผลิตเหมือนเช่นเคย และมีกำหนดออกอากาศเป็นละครหลังข่าวภายในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2551

จะเห็นได้ว่า ละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสพ.ศ. 2551 นี้ มีจุดกำเนิดมาจากความเห็นของผู้บริหารสถานีฯร่วมกับบริษัทผู้ผลิต คือ บริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด ไม่ได้เป็นละครที่ทางบริษัทผู้จัดฯ เลือกรับมาเพื่อนำเสนอต่อทางช่องแต่ประการใด ซึ่งการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนี้ คุณสยาม สังวริบุตร รับหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการผลิต ดูแลงานสร้างทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็เรื่องงบประมาณ การวางตัวทีมงาน ผู้กำกับ นักแสดงฯ รวมถึงเป็ตัวกลางในการพูดคุยกับทางสถานี

การวางแผนการนำเสนอ

คุณสยาม สังวริบุตร ได้พิจารณาว่า บทประพันธ์เรื่อง “นางทาส” ของวรรณสิริ

เป็นนวนิยายประเภทชีวิต (Drama) ดังนั้นจึงวางแผนว่าจะนำเสนอละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสให้เป็นแนวชีวิต ความยาว 18 ตอนออกอากาศ ซึ่งถือว่ามีจำนวนตอนมากกว่าละครปกติทั่วไป

“ปกติ จะset 15-16 ตอน แต่พอละครสไตลชีวิตเนี่ย คนเขียนก็จะเขียน สมมติว่า 20 แผ่น แต่ปรากฏว่า สองชั่วโมงครึ่งมันลาก พุดง่ายๆ คนบางคนกว่าจะร้องให้ต้องมีลีลา มันก็กินเวลา หนึ่งมันยาวกว่าบท อันนี้เราจะรู้เลยว่า หนึ่งแนวโน้มประเภทชีวิตเนี่ย เราคำนวณไว้เลย 18 ตอน ถ้ามาสไตลนางทาส,บ้านทรายทองที่มันดังๆ เตรียมตัวยึดได้เลย 18 ตอน คือทำยาวขึ้น” (สยาม สังวริบุตร,สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

การกำหนดทีมงาน

คุณสยาม สังวริบุตร ผู้ควบคุมการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส ได้กำหนดทีมงานในการผลิตทั้งหมดไว้ดังนี้

ผู้กำกับการแสดง

ละครโทรทัศน์เรื่อง นางทาส นี้ มีผู้กำกับการแสดง 2 ท่านด้วยกัน คือ คุณสยาม สังวริบุตร และคุณสิทธิวัชร ทับแป้น ซึ่งทั้งสองมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการกำกับการแสดง และดูแลองค์ประกอบต่างๆของละครให้เป็นไปตามที่วางแผนไว้ มีการแบ่งการทำงานโดย คุณสยาม สังวริบุตร จะเป็นผู้กำกับการแสดงตอนที่ 1 และ 2 ซึ่งถือเป็นการวางพื้นฐานการนำเสนอทั้งหมดให้กับทีมงาน จากนั้นคุณสิทธิวัชร ทับแป้น จะรับหน้าที่เป็นผู้กำกับการแสดงต่อจนจบเรื่อง ซึ่งคุณสยาม สังวริบุตร จะเป็นผู้ควบคุมงานอีกทีโดยตรวจสอบจากเทปละครที่ถ่ายทำมาทุกตอน ซึ่งผู้กำกับทั้ง 2 ท่านจะมีการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อให้ได้ผลงานออกมาตามที่ต้องการ

นอกจากคุณสิทธิวัชร ทับแป้นจะรับหน้าที่กำกับการแสดงแล้ว คุณสิทธิวัชรยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการเป็นผู้กำกับภาพด้วย

ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง

คุณกฤษฎากร มะลิวัลย์ รับหน้าที่ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง คอยช่วยเหลือผู้กำกับฯ ในการกำกับการแสดง สื่อสารกับทีมงานฝ่ายต่างๆ ควบคุมความถูกต้องเรียบร้อยขององค์ประกอบต่างๆในการผลิตละคร

ผู้เขียนบทละคร

ทางบริษัท ดาราวิดีโอ จำกัดได้ทำการติดต่อ คุณธัมภา ภิรมย์ภักดี เจ้าของ

นามปากกา “ภาวิต” มารับหน้าที่เขียนบทละครโทรทัศน์ ซึ่งคุณสยาม สังวริบุตร ผู้ควบคุมการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส ได้กล่าวถึงเหตุผลในการเลือกผู้เขียนบท ว่า

“คนที่น่าจะเขียนได้มี 2 คน ก็มีอาจารย์ศัลยา ,อาจารย์ตุ้ม ทีนี้อาจารย์ศัลยาย้ายช่องไปแล้ว ก็เหลืออาจารย์ตุ้มเขียน ถามว่าทำไมไม่ให้คนอื่นเขียน อย่างคทา หัสต์ พวกนี้ยังแก้มือพอ พุดง่าย ๆ ยังเขียนไม่ได้ เขาจะจินตนาการลำบากนะ จะกินข้าวยังงัย อะไรยังงัยสมัยนั้น คนแก่เขียนน่าจะดีกว่า” (สยาม สังวริบุตร ,สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

นักแสดง

คุณสยาม และทางสถานีฯ ได้มีการปรึกษา และคัดเลือกนักแสดงร่วมกัน ซึ่งการคัดเลือกนักแสดงนี้ (Casting) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก Lynne Roger (1997) กล่าวว่า ความสำเร็จของการแสดงใดๆก็ตามขึ้นอยู่กับคัดเลือกนักแสดงที่ดี เพราะนักแสดงคือผู้ที่ทำให้ตัวละครมีชีวิต โดดเด่นอยู่ในจออย่างสมจริงมากที่สุด ดังนั้น การคัดเลือกนักแสดงเพื่อมารับบทตัวละครต่างๆจึงควรเลือกนักแสดงที่มี “ความเหมาะสมกับบทบาท” ซึ่ง “ความเหมาะสมกับบทบาท” นี้ วีระ สุภาะ (2536) กล่าวไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภายนอกตามความต้องการของบทละคร ได้แก่ เพศ ส่วนสูง หน้าตา ซึ่งอาจเป็นบุคลิกหรือลักษณะเฉพาะตัวของนักแสดงคนนั้นอยู่แล้ว หรือนักแสดงนั้นมีความสามารถในการปรับตัวเองให้เหมาะสมกับบทบาทนั้นๆได้

สำหรับละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ปีพ.ศ. 2551 นี้ คุณสยาม สังวริบุตร และคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ได้ทำการการคัดเลือกนักแสดงมาสวมบทบาทเป็นตัวละครหลักร่วมกัน โดยคัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับบทบาทของตัวละครจากโครงเรื่องของละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสปีพ.ศ. 2536 ที่ผู้จัดละครคิดว่าจะมีการวางเรื่องไว้ดีแล้ว ไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงอะไร

ตัวละครหลักของเรื่องนางทาส อันได้แก่ พระยาสีหโยธิน , เย็น , คุณหญิงแย้ม , สาลี และบุญมี มีการวางตัวนักแสดงไว้ ดังนี้

1.วีรภาพ สุภาพไพบูลย์ รับบทเป็น พระยาสีหโยธิน

ภาพที่ 4.1 วีรภาพ สุภาพไพบูลย์

วีรภาพ สุภาพไพบูลย์ เป็นนักแสดงอาชีพที่ใบหน้าคมคาย สะดุดตา เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มผู้ชม เข้าวงการบันเทิงโดยการติดต่อชักนำของอรรพรรณ สังขวิบุตร์ ซึ่งทำให้เขาได้เซ็นสัญญาเป็นนักแสดงในสังกัดช่อง 7 และได้มีผลงานละครต่อเนื่องออกสู่สายตาผู้ชมเสมอมา

สำหรับละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส ตัวพระยาสีหโยธินนั้น เป็นตัวละครเอกฝ่ายชาย เป็นบุคคลชนชั้นเจ้านายที่มีภรรยาหลายคน ซึ่งคุณสยาม สังขวิบุตร์ได้กล่าวถึงเหตุผลในการเลือกวีรภาพมารับบทพระยาสีหโยธินว่า

“เรื่องนี้ที่จำได้ รู้สึกจะคุยกับทางพ่อพี่ พ่อบอกว่า ตอนแรกพี่ก็จะเอาป้อเล่น หน้าเขาไทยๆดี พ่อพี่ในแง่... คือ เขามองเป็นข้าราชการ ทหาร คือ ถ้าบอกทหารในสมัยนี้ก็ออก แต่ถ้าสมัยนั้นเราบอกเป็นพระยา เป็นเจ้าพระยา เป็นทหาร พ่อบอกเอาตัวใหญ่ไว้ก่อน เพราะป้อจริงๆไม่สูงเท่าไร ประกอบกับพระเอกต้องเจ้าชู้ก็ เมียเยอะๆ วีรภาพก็เหมาะ” (สยาม สังขวิบุตร์, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

2. สุวนันท์ คงยิ่ง รับบทเป็น เย็น

ภาพที่ 4.2 สุวนันท์ คงยิ่ง

สุวนันท์ คงยิ่ง เป็นนางเอกอันดับ1 ของช่อง มีใบหน้าสวยอย่างไทย เข้าสู่การบันทึกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งบทบาทที่สุวนันท์ได้รับส่วนมากจะเป็นบทบาทของนางเอกเรียบร้อย แสนดี สามารถเรียกความน่าสงสารจากผู้ชมได้ตลอดเวลา

คุณสยาม สังวริบุตร ได้พิจารณาคัดเลือกนักแสดงหญิงที่สังกัดช่องฯ มารับบทนางทาส “เย็น” โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับตัวละครที่ต้องมีช่วงอายุตั้งแต่เป็นเด็กสาวจนกระทั่งเป็นแม่คน ซึ่งคุณสยามสังเกตเห็นว่า กบ สุวนันท์ คงยิ่ง มีใบหน้าสวยอย่างไทย และมีอายุเหมาะสมกับตัวละครตามเนื้อเรื่อง จึงได้มอบหมายให้ สุวนันท์ รับบทนางทาส “เย็น”

“สำหรับนางเอก ตอนนั้นหันซ้าย-ขวาก็มีอยู่ประมาณ 2-3 คน คนที่หนึ่งก็พัชรภาภาก็ยี่สิบปลายๆแล้ว มาดูพัชรภาภาก็คงไม่ใช่ แล้วก็มีสุวนันท์...วรรษุช ก็ยังไม่ถึง มีไม่กี่คนที่รับบทแม่ มีลูกโต เพราะฉะนั้นนางเอกก็ไม่มีที่ข้อยส์ (choices) แล้วบทดีๆอย่างนี้ก็คงไม่ไปเอาคนข้างนอกช่องมาเล่น คงให้คนในช่องเล่น กบก็จะตามสืบแล้ว กบเหมาะสมที่จะรับบทเย็น” (สยาม สังวริบุตร, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

3.ปิยธิดา วรรณสิขิ รับบทเป็น คุณหญิงแยม

ภาพที่ 4.3 ปิยธิดา วรรณสิขิ

ปิยธิดา วรรณสิขิ เป็นนักแสดงหญิงของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 อีกท่านที่มีความสามารถ คุณสยาม สังวริบุตรพิจารณาเห็นว่า ปิอก-ปิยธิดา เป็นนักแสดงหญิงที่มีอายุมากกว่าสุวนันท์ และเหมาะสมที่จะเล่นคู่กับวีรภาพ จึงได้คัดเลือกให้เธอรับบทเป็น คุณหญิงแยม ภรรยาหลวงของพระยาสิทธิ์โยธิน ซึ่งเป็นชนชั้นเจ้านายที่มีจิตใจดี เป็นตัวเอกอีกคนของเรื่อง

4.จีรนันท์ มะโนแจ่ม รับบทเป็น สาลี

ภาพที่ 4.4 จีรนันท์ มะโนแจ่ม

ตัวละคร "สาตี" คือ ภรรยาหน้าคนแรกของพระยาสิทธิ์โยธิน เกลียดและอิจจา ภรรยาหลวงอย่างคุณหญิงแยม อยากให้ท่านเจ้าคุณรักตนคนเดียว คุณสุรางค์ เปรมปรีดีพิจารณา เห็นว่าสาตีเป็นตัวละครที่มีความน่าสนใจ จึงได้มอบหมายให้นางเอกในสังกัดของช่องอย่าง จีรนันท์ มะโนแจ่ม มารับบทบาทนี้ ซึ่งเป็นการผลิตบทบาทจากนางเอกเจ้าน้ำตามารับบทนางร้าย ครั้งแรกในชีวิตการแสดงของเธอ

5. อรรรรษา สุานวิเศษ รับบทเป็น บุญมี

ภาพที่ 4.5 อรรรรษา สุานวิเศษ

เมย์ - อรรรรษา เป็นนักแสดงหญิงในสังกัดช่องที่มักจะได้รับบทบาทตัวละครร้าย ที่แฝงความเขี้ยขี้ คุณสยาม สังวริบุตรพิจารณาเห็นว่าเธอเหมาะสมกับบทบาท "บุญมี" เนื่องจาก ตัวละคร "บุญมี" นั้น เป็นหญิงสาวหน้าตาดี มีจริตจก้าน เป็นลูกที่ลูกน้องที่สาตีพามาเป็นภรรยา

น้อยอีกคนของพระยาสิทธิโยธิน ถือเป็นตัวละครฝ่ายร้ายของเรื่องคู่กับสาตี ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับนักแสดงอีก 4 ท่านที่ได้วางตัวไว้แล้ว คุณสยามจึงคิดว่าเธอเหมาะสมกับบทบาทนี้

จะเห็นได้ว่า ทางผู้จัด และทางสถานีได้ทำการคัดเลือกนักแสดงตามความเหมาะสมของตัวละครในเรื่อง โดยนักแสดงทั้งหมดเป็นนักแสดงสังกัดช่อง และด้วยความที่ทางสถานีต้องการให้ “นางทาส” เป็นละครย้อนยุคเรื่องยิ่งใหญ่แห่งปี จึงได้มีการวางตัวให้นางเอกพระเอกชั้นนำของช่องถึง 5 คนมารับบทบาทเด่นในเรื่องเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม

“แค่วางตัวก็เรียกให้คนดูแล้ว เพราะเรื่องก็เหมือนเดิม ว่าใหม่ คนก็นึกออกว่าเป็นไง ไม่ต้องพูดถึง คนดูรู้ แต่เมื่อคุณนักแสดง เป็นการประชันบทบาทของนางเอกยุคนี้ที่มารวมกัน เปลี่ยนย้ายจากนางเอกมาเป็นตัวร้าย ถ้าเทียบกับครั้งที่แล้ว การวางตัวคงไม่เท่ากับเวอร์ชันนี้ พี่คิดว่าจุดนี้ที่เรียกร้องความสนใจให้คนดู” (สยาม สังขวิบูลย์, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า นักแสดงหลักทั้ง 5 ท่านที่ถูกเลือกมารับบทพระเอก - นางเอกของเรื่องมีความน่าสนใจ มีส่วนกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความสนใจ อยากชมละคร ถึงแม้ว่านักแสดงทั้งหมดจะอายุน้อย แตกต่างจากบทประพันธ์ก็ตาม อย่างเช่น วีรภาพ สุภาพไพบูลย์ ที่ถูกเลือกมารับบท “พระยาสิทธิโยธิน” นั้น ถือว่าเป็นการเลือกนักแสดงที่แตกต่างไปจากตัวพระยาสิทธิโยธินตามบทประพันธ์ เนื่องจากวรรณสิริกกล่าวถึงตัวละครนี้ว่าเป็น “ชายหนุ่มใหญ่ มีอำนาจ มีภรรยาหลายคน” แต่ “วีรภาพ” เองเป็นคนหนุ่มแน่น ไม่สูงวัย แต่ด้วยความนิยมของผู้ชมที่มักจะต้องการรับชมละครนำที่มีนักแสดงนำหล่อ-สวย ดังนั้น หากจะให้ชายสูงวัยมารับบทพระเอกคงไม่เป็นที่ชื่นชอบของตลาด ไม่ดึงดูดใจให้ผู้ชมรับชมละคร ก้าวที่ทางผู้จัดฯ คิดเปลี่ยนแปลงการนำเสนอ โดยเลือกนักแสดงที่ยังอยู่ในวัยหนุ่ม-สาวมารับบทพระเอก-นางเอกจึงถือว่ามีความเหมาะสม เพราะตัววีรภาพเองก็ไม่ได้ดูเด็กเกินที่จะรับบทท่านเจ้าคุณ อีกทั้งวีรภาพยังมีใบหน้าหล่อคมแบบชายไทย และมีภาพของ “ผู้ชายเจ้าชู้” ติดตัว ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเลือกนักแสดงอย่าง วีรภาพ สุภาพไพบูลย์มารับบท “พระยาสิทธิโยธิน” จึงมีความเหมาะสม สามารถดึงดูดให้ผู้ชมสนใจติดตามรับชมละครได้เป็นอย่างดี

สำหรับ “สุนันท์ คงยิ่ง” ที่ถูกเลือกมารับบท “เย็น” นั้น ผู้วิจัยไม่ค่อยแปลกใจนัก เนื่องจากบท-สุนันท์ถือเป็นนักแสดงเบอร์ 1 ของช่องที่มีแฟนคลับมากมาย ละครทุกเรื่องที่มีสุนันท์แสดงนำล้วนเป็นละครที่ผู้สนับสนุนต่างให้ความสนใจ ยินดีให้การสนับสนุน เวลาโฆษณาต่างถูกจับจองอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เมื่อทางสถานีคิดที่จะสร้าง “นางทาส” ให้เป็นละครเรื่องยิ่งใหญ่แห่งปี ชื่อของสุนันท์ก็น่าจะเป็นชื่อแรกที่ทางผู้จัดจะนึกถึง

อีกทั้งตัวละคร “เย็น” ในเรื่องนั้นถือเป็นตัวละครที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 40 ปี ดังนั้นนักแสดงหน้าใหม่ของช่องอย่างแพนเค้ก-เขมณีจ จามิกรณ์ หรือพิงกี้-สาวิกา ไชยเดชไม่มีทางที่จะเหมาะสมกับบทบาทนี้เท่าสุวนันท์ ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่าการที่ผู้จัดฯคัดเลือกกบ-สุวนันท์มารับบทเย็นจึงมีความเหมาะสม เพราะสุวนันท์มีใบหน้าสวยอย่างไทยเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง อีกทั้งยังมีภาพของนางเอกเจ้าน้ำตา น่าสงสารอยู่ในใจของผู้ชม ดังนั้น สุวนันท์ ถือว่าเหมาะสมที่จะรับบท เย็น

สำหรับตัวละคร “คุณหญิงแยม” ที่ได้เลือก ปิอก-ปิยธิดามารับบทนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปิยธิดาสามารถแสดงเป็นหญิงสาวที่สวยงาม และมีความน่ารักได้ดี อีกทั้งนักแสดงยังมีใบหน้าสวยหวาน สามารถแสดงอารมณ์ผ่านการแสดงได้ดี ทั้งยังมีวัยใกล้เคียงกับวีรภาพ การที่ต้องแสดงคู่กันจึงมีความเหมาะสม ดังนั้น ถือว่าการวางตัวนักแสดงในบทนี้ มีความเหมาะสม

ส่วนด้านนางร้ายที่ได้วางตัว จีรนันท์ มะโนแจ่ม และอรุวรรณ ฐานวิเศษ มารับบทสาลี และบุญมี นั้น ถือว่ามีความน่าสนใจไม่น้อย เนื่องจากถือเป็นการพลิกบทบาทครั้งสำคัญของยู้ย-จีรนันท์ ที่เปลี่ยนจากการรับบทนางเอกมาสวมบทบาทเป็นตัวร้ายเป็นครั้งแรก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า จีรนันท์มีใบหน้าสวยหวานอย่างไทย ถือว่าเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง อีกทั้งนักแสดงสามารถแสดงอารมณ์ต่างๆผ่านสีหน้า และแววตาได้เป็นอย่างดี การเปลี่ยนบทบาทจากนางเอกเจ้าน้ำตามาเป็นหญิงสาวร้ายกาจอย่างสาลีจึงไม่น่าจะเป็นสิ่งที่ยากเกินความสามารถของนักแสดง แต่กลับน่าสนใจ ดึงดูดใจให้ผู้ชมรับชมละคร

สำหรับการเลือกเมย์-อรุวรรณ มารับบทเป็น “บุญมี” ภรรยาของอีกคนของพระยาสิทธิโยธินั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวนักแสดงสามารถแสดงบทบาทของนางร้ายได้ดีในผลงานหลายๆเรื่องที่ผ่านมาจึงคิดว่า น่าจะแสดงบทบาทนางร้ายอย่างบุญมีได้อย่างเหมาะสมเช่นกัน ถือว่า ทางผู้จัดฯสามารถเลือกนักแสดงได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

นอกจากนี้ ทางผู้จัดฯยังได้พิจารณาคัดเลือกนักแสดงคนอื่นๆ มารับบทบาทตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ตัวละครหลัก แต่ก็ช่วยทำให้เรื่องราวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผู้จัดได้ทำการคัดเลือกจากนักแสดงที่มีหน้าตา รูปร่าง และบุคลิกเหมาะสมกับบทบาทของตัวละคร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโดยส่วนมากแล้วก็มีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แต่จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักแสดงที่รับบทนี้ทั้งหมดเป็นนักแสดงในสังกัดช่อง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นข้อจำกัดในการคัดเลือกนักแสดง เพราะหากมีการเปิดกว้างในการเลือกนักแสดงจากทุกช่อง ทุกค่าย อาจจะทำให้ได้นักแสดงที่เหมาะสมกับบทบาทของตัวละครมากกว่าที่ได้เลือกไว้ก็เป็นได้

สำหรับทีมงานฝ่ายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้กำกับภาพ , เพลง , ฝ่ายบริหารงานกลาง ,

ธุรกิจ , ฝ่ายประชาสัมพันธ์ , ผู้ช่วยกองถ่าย , ช่างแต่งหน้า , ทำผม , ฝ่ายออกแบบเครื่องแต่งกาย , สถานที่ , การเงิน , สวัสดิการกองถ่าย , ฝ่ายบันทึกเทป , บันทึกเสียง , ศิลปกรรม , อุปกรณ์ประกอบฉาก , กำกับศิลป์ , ถ่ายภาพ , ผู้ช่วยถ่ายภาพ และฝ่ายควบคุมเทคนิคก็ได้มีการวางตัวทีมงานผู้รับผิดชอบไว้เช่นกัน นอกจากนี้ ด้วยความเป็นละครย้อนยุค ผู้ผลิตจึงได้มีการวางแผนให้มีทีมงานตำแหน่งที่ปรึกษาศิลปกรรม และฝ่ายข้อมูลเพิ่มขึ้นมา เพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการนำเสนอด้านศิลปกรรม และประวัติศาสตร์ความเป็นอยู่ของผู้คนสมัยรัชกาลที่ 5 ตามท้องเรื่อง

2. ขั้นเตรียมการ (Pre-production)

ในขั้นตอนนี้ โดยทั่วไปจะเป็นการทำงานของทีมงานทั้งหมดก่อนการถ่ายทำ โดยผู้ที่รับผิดชอบสำคัญสำหรับขั้นตอนนี้คือ "ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์" ที่ต้องผลิต "บทละครโทรทัศน์" ขึ้นมาให้ทีมงานทุกฝ่ายใช้เป็นแผนที่ในการทำงาน ให้สามารถเตรียมงานของตนเองก่อนการถ่ายทำจริง แต่สำหรับการผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" นี้ เป็นละครที่ทีมงานผู้ผลิตมีระยะเวลาเตรียมการก่อนการถ่ายทำทั้งหมดประมาณเดือนเดียว ทำให้บทละครโทรทัศน์ไม่มีทางเสร็จสมบูรณ์ก่อนการถ่ายทำ ทางผู้จัดจึงใช้วิธีการเตรียมงานตามบทละครที่ได้รับมาในแต่ละตอน ซึ่งทีมงานต้องตรวจสอบ-เตรียมงานในหน้าที่ของตนเองเป็นรายตอน ตลอดจนจบเรื่อง

อาจจะมีเพียงสถานที่ในการถ่ายทำที่ทีมงานผู้รับผิดชอบสามารถเริ่มงานในหน้าที่ของตนได้เลย เนื่องจากทางบริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด มีโรงถ่ายลาดหลุมแก้ว ซึ่งมีเรือนไทยทรงต่างๆ สามารถใช้ในการถ่ายละครย้อนยุคได้อยู่แล้ว ดังนั้นทีมงานสามารถทำการเตรียมสถานที่ในการถ่ายทำได้เลย โดยไม่ต้องรอให้บทละครเสร็จแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าสิ่งนี้ถือเป็นข้อได้เปรียบของทางบริษัทผู้ผลิตที่ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดเลือกหาสถานที่ถ่ายทำ อีกทั้งยังช่วยให้ละครสามารถถ่ายทำได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากสามารถลดเวลาในการเดินทางย้ายกองถ่าย, เปลี่ยนสถานที่ด้วย เพราะทีมงานเดินทางไปที่เดียวกันก็สามารถทำงานได้เลย

ตัวผู้เขียนบทละครเองก็ได้เริ่มงานของตนในขั้นตอนนี้ ซึ่งรายละเอียดในการเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" ปีพ.ศ. 2551 จะขอกล่าวถึงในบทถัดไป

3. ขั้นถ่ายทำ (Production)

ในขั้นตอนนี้เป็นการบันทึกภาพลงเทปโทรทัศน์ตามคิวการถ่ายทำที่ผู้กำกับการแสดงกำหนด หลังจากนั้นจะนำเทปละครไปตัดต่อ โดยจะมีการลงเสียงประกอบและเพลงประกอบ หรือเพิ่มการใช้เทคนิคพิเศษทางโทรทัศน์เข้าไปเพื่อให้ได้ภาพที่สมจริงตามเนื้อเรื่อง

สำหรับการถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” นี้ กองถ่ายได้จัดวัน-เวลาในการถ่ายทำไว้สัปดาห์ละ 4-5 วัน โดยทางบริษัทมีอุปกรณ์ในการถ่ายทำ คือ กล้อง ไฟ และทีมงานทุกฝ่ายเป็นของตนเอง ไม่ต้องจ้างทีมงานจากบริษัทอื่น ดังนั้น ทางบริษัทจึงไม่ขาดแคลน และไม่ต้องห่วงกังวลเรื่อง คิว และงบประมาณค่าเช่าอุปกรณ์ , สถานที่ในการถ่ายทำ ทำให้กองถ่ายสามารถทำงาน และตัดต่องานได้ทุกช่วงทุกเวลาไม่จำกัด ดังนั้น ทางบริษัทจึงสามารถทำงานได้ทันเวลา ออกอากาศแม้ละครจะเร่งแค่นั้นก็ตาม

ในระยะแรกของการถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” คุณ สยาม สังวริบุตร ผู้ควบคุมการผลิตและผู้กำกับการแสดงจะเป็นผู้เข้ามาดูแลควบคุมการทำงานทุกอย่างในขั้นตอนการถ่ายทำ เริ่มตั้งแต่เรื่องความพร้อมของสถานที่ , การอธิบายให้นักแสดงชัดในตัวละคร รวมถึงควบคุมจังหวะในการนำเสนอเรื่องให้ออกมาอย่างเหมาะสม

“ เรื่องนี้ นักแสดงเตรียมตัวมาพูดซ้ำเหมือนหนังจักรวาลนะ พี่บอกเฮ้ย หนังโบราณกรณอย่าทำตัวให้มันโบราณ เพราะคนโบราณเขาไม่พูดซ้ำกันทุกคน แม้ทุกอย่างจะดูปรานีเตรียมร้อย รถาก็วิ่งช้ากว่าในยุคปัจจุบัน ถ้าเราไปพูดซ้ำหมดทุกคน คนดูเขาก็หลับหมด ส่วนตัวพี่ไม่ได้กำกับให้ซ้ำนะ จะให้พูดหลุกหลิกได้เหมือนเป็นตัวที่เป็นธรรมชาติได้ เพราะพี่คิดว่า ถ้าทุกอย่างดำเนินเรื่องซ้ำหมดรถม้าก็ช้า คนก็ช้า ก็น่าเบื่อ ละครพีเรียลของพี่ก็จะเร็ว ไม่ซ้ำ” (สยาม สังวริบุตร ,สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

เมื่อเริ่มถ่ายทำละครตอนที่ 3 คุณสยาม สังวริบุตร ตัดภาระกิจในการเตรียมงานละครเรื่องอื่น จึงได้มอบหมายให้คุณสิทธิวิฑูร์ ทับแป้นผู้กำกับอีกท่านมาช่วยควบคุมดูแลการถ่ายทำแทนตน ซึ่งคุณสยามจะเป็นผู้ตรวจสอบละครที่ได้ถ่ายทำมาอีกครั้งในกระบวนการของการตัดต่อ

ขั้นตอนการถ่ายทำเรื่องนางทาสนี้จะเกิดขึ้นหลังจากทีมงานได้รับบทละครแต่ละตอน โดยหลังจากที่ผู้เขียนบทเขียนบทส่งมายังบริษัท ทางทีมงานจะพิมพ์บทละครส่งไปยังกองตรวจสอบคุณภาพรายการของช่อง และเมื่อบทได้ถูกส่งคืนกลับมา ก็จะแจกจ่ายไปยังทีมงานฝ่ายต่างๆเพื่อเตรียมงาน ก่อนจะเริ่มถ่ายทำ ซึ่งจากการสอบถามข้อมูลจากผู้กำกับทั้ง 2 ท่านทำให้ได้รับทราบข้อมูลว่า ไม่พบอุปสรรคใหญ่หลวงอะไรในการถ่ายทำ มีเพียงปัญหาเฉพาะหน้าที่พบซึ่งสามารถแก้ไขได้ โดยปัญหาที่โดดเด่นจะเป็นเรื่องของคิวนักแสดง เนื่องจากละครได้รวบรวมเอานักแสดงนางเอกไว้หลายคน ดังนั้น นักแสดงบางท่านก็ติดรับงานละครเรื่องอื่นด้วย อย่างเช่น ยุ้ย-จิรนนท์ มะโนแจ่มที่ให้คิวถ่ายละครได้สัปดาห์ละ 2 วันเท่านั้น ทางทีมงานจึงได้แก้ปัญหาโดยการ

จัดคิวถ่ายให้นักแสดงวันละประมาณ 40 ฉากแทนการถ่ายละครหลายวัน ทำให้ปัญหาหมดไป และสามารถถ่ายทำละครได้ทันเวลาออกอากาศ

จะเห็นได้ว่า ในขั้นตอนการถ่ายทำนี้ ผู้กำกับการแสดงถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นผู้ควบคุมการทำงานของทีมงานทุกฝ่าย โดยผู้กำกับฯ จะเป็นผู้ทำการถอดความบทละครโทรทัศน์ที่เป็นตัวหนังสือเพื่อเข้ารหัส สร้างภาพ เป็นละครโทรทัศน์ออกมา ซึ่งสำหรับการถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสนี้ ผู้กำกับฯ นักแสดง และทีมงานทุกฝ่ายจะได้บทละครที่อนุมัติแล้วครั้งละครั้งตอนมาทำการถ่ายทำ ทำให้นักแสดงไม่สามารถทราบทิศทาง และพัฒนาการของตัวละครตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ผู้กำกับฯ ต้องเป็นผู้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ในส่วนนี้ โดยการเล่าเรื่องย่อให้นักแสดงฟัง และอธิบายว่าตนเองต้องการให้นักแสดงเล่นออกมาในลักษณะใด ซึ่งคุณสยาม สังวริบุตร ได้อธิบายถึงการทำงานในส่วนนี้ว่า

"ในการวางตัวละคร พี่จะพูดให้นักแสดงฟัง เล่าให้ฟังตั้งแต่แรก ตั้งแต่ยังไม่ได้เล่นเลย ให้เขาเห็นภาพยาวๆ ตัวละครดีวิไลฟไปทางไหน เราก็ต้องรอเหมือนกันว่า บทมันจะเขียนไปทางไหน เพราะตอนเราถ่ายเรามีทีละครั้งตอน เพราะได้มาทีละครั้งตอนถูกใหม่ เราจะไปบอกเขาได้ยังไง ถ้าเราไม่บอกเขาตรงหน้านักแสดง ตรงนี้เขาอาจจะเล่นผิด เขาอาจจะเล่นแรงไปหรือเบาไป หรือว่าเฉไฉไปทางนั้น ทางนี้ ผู้กำกับในฐานะพี่เลยเล่าไปยาวๆ เมื่อเราตกลงกับนักแสดงอย่างนี้ก็กลับไปเล่าให้ผู้เขียนบทฟัง...พี่ ผมตกลงไว้อย่างนี้นะ ก็เข้าใจกัน ถ้าเป็นผู้กำกับเรื่องอื่นเขาก็สบาย เขามีบทของเขาแล้ว" (สยาม สังวริบุตร, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2552)

หลังจากที่ผู้กำกับฯ กำกับนักแสดงให้แสดงไปตามบทบาท ตามคิวการถ่ายทำจนสามารถถ่ายละครไปได้จำนวนหนึ่งก็จะส่งเทปบันทึกภาพละครนั้นไปยังห้องตัดต่อเพื่อให้ทีมงานฝ่ายตัดต่อทำการทำการตัดต่อภาพ และลงเสียงประกอบ โดยมีคุณสยาม สังวริบุตรเป็นผู้ควบคุมการตัดต่อทั้งหมด ซึ่งเมื่อตัดต่อจนได้เนื้อละครที่มีความยาวครบ 1 ตอนออกอากาศ ก็จะมีการส่งเทปละครนั้นไปยังสถานีฯ เพื่อทำการแพร่ภาพออกอากาศสู่สายตาผู้ชม

4. ขั้นตอนประเมินผลรายการ (Evaluation)

เมื่อละครออกอากาศไปแล้ว ผู้จัดฯ จะทำการประเมินว่าละครของตนเองนั้นเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มผู้ชมหรือไม่ โดยดูจากจำนวนเรตติ้งและคำวิจารณ์ สำหรับการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส ขั้นตอนการประเมินผลรายการนี้จะเกิดขึ้นหลังจากละครออกอากาศในแต่ละครั้ง เหมือนการผลิตละครโทรทัศน์ทั่วไปที่สามารถรู้เรตติ้งได้ในแต่ละครั้งที่ออกอากาศ แต่เมื่อละคร

โทรทัศน์เรื่องนางทาสยังมีการถ่ายทำไม่เสร็จสิ้นทั้งเรื่อง จึงเกิดข้อดีกับทางทีมงานผู้ผลิต ไม่ว่าจะ เป็นผู้กำกับ ทีมนักแสดง และผู้เขียนบทที่จะสามารถปรับปรุง แก้ไขผลงานหากพบข้อบกพร่อง หรือหากผลงานยังไม่เป็นที่ถูกใจของผู้ชมก็สามารถปรับปรุงการนำเสนอ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้มากที่สุด ถือเป็นข้อดีที่เกิดขึ้นจากการผลิตละครที่ยังถ่ายทำไม่เสร็จสิ้นทั้งเรื่อง ซึ่งไม่สามารถพบได้ในละครที่ผ่านกระบวนการถ่ายทำ และตัดต่อจนเสร็จสิ้นทั้งเรื่องแล้ว

คุณสยาม สังวริบุตร ได้เล่าถึงบรรยากาศในการถ่ายทำว่า “ก็เรียบร้อย สนุกดี พอละครถ่าย คนเขาพูดกลับมา พอละครออกเราก็หยุดดูละครกัน ค่อนข้างไม่มีอุปสรรค”

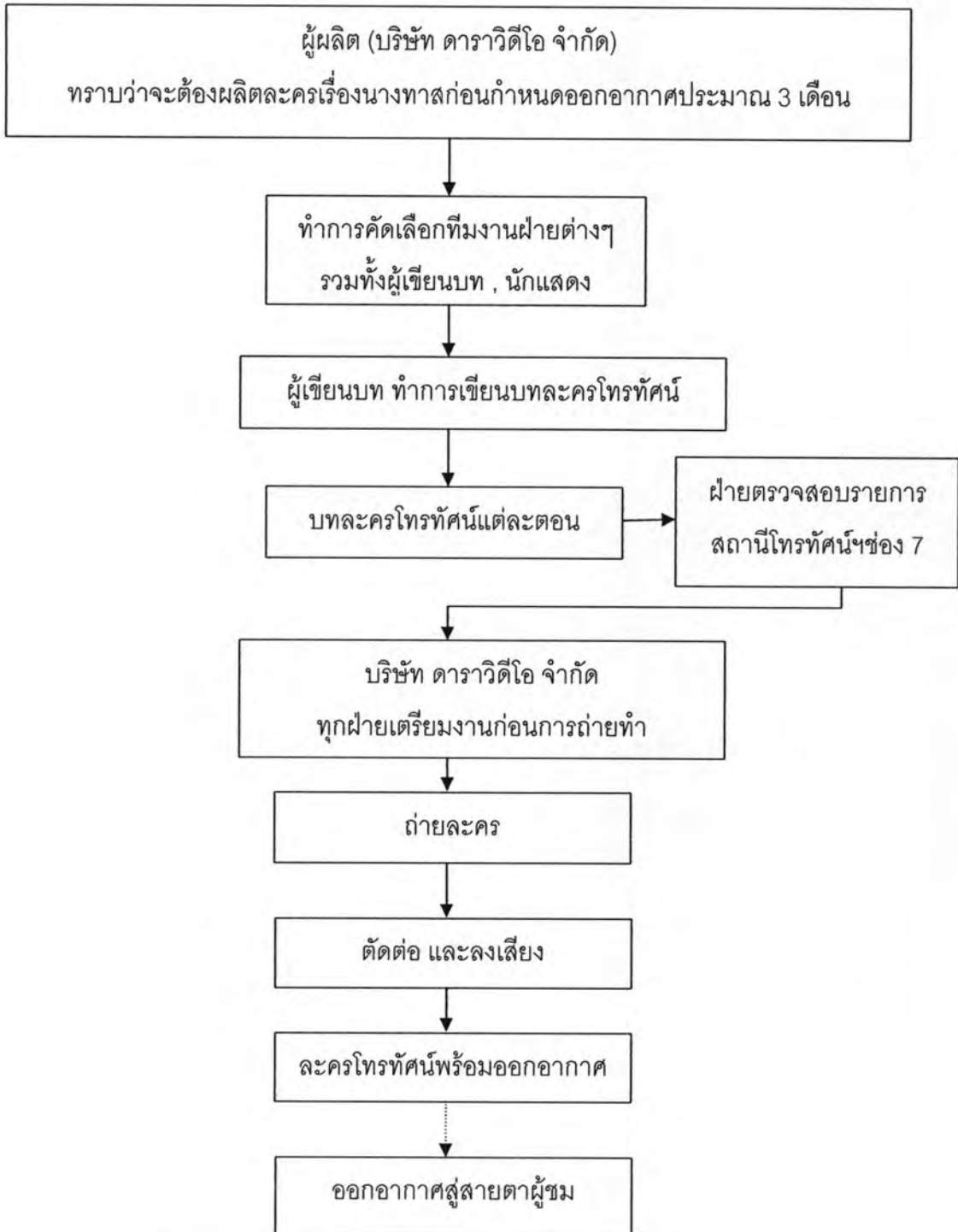
คุณสิทธิวัชร ทับแป้น ผู้กำกับฯอีกท่าน ได้กล่าวถึงการประเมินผลของตนว่า “เมื่อละครออก ก็จะถูก แล้วก็ทำให้รู้ถึงข้อดีข้อเสียของผลงาน อย่างแรกๆ ดูจะรู้สึกว่ละครเอื่อย มันช้า คือตอนถ่าย เราดูแต่ละครมันก็ไม่ช้า แต่พอมันร้อยมาทั้งเรื่อง เราดูแล้วรู้สึกว่ามันเอื่อย ก็จะไม่แก้ไขให้ตอนต่อไปนำเสนอให้เร็วขึ้น จะได้ไม่น่าเบื่อ” (สิทธิวัชร ทับแป้น,สัมภาษณ์ 13 มีนาคม 2552)

สำหรับตัวผู้เขียนบทเองก็ต้องมีการประเมินผลงานของตนเองเช่นกัน โดยการรับชมละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศเพื่อตรวจสอบการเล่าเรื่อง,การแสดงของตัวละครแต่ละตัวว่าเหมาะสม หรือสามารถปรับให้ดีขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร และดูถึงการตอบรับจากผู้ชมว่าชอบแนวทางการนำเสนอเรื่องของตนหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางในการเขียนบทตอนต่อไป

“ต้องดูละครทุกตอน เพราะละครมันเร่ง เราเขียนเองอาจจะมีพลาดบ้าง ก็ต้องดู บางทีนึกได้ตอนดู ตอนเขียนนึกไม่ออก แล้วจะมานึกได้ตอนดูว่าขยายได้อีก ก็เขียนเพิ่มไปในบท” (รัมภาภิรมย์ภักดี,สัมภาษณ์ 8 เมษายน 2552)

สำหรับประโยคคำพูดติดปากของนางทาส “ปวน”ที่ว่า “แต่ก็มีได้นำพา” ที่ผู้เขียนบทตั้งใจสร้างให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตัวละคร และเพื่อสร้างความตลกขบขันให้กับเนื้อเรื่องนั้น ถือว่าประสบความสำเร็จ ได้รับความนิยมจากคนดูเป็นอย่างมาก จนนักแสดงที่รับบทนี้ได้เข้าชิง “รางวัลจอมขโมยซีน” จากงาน “สยามดารา สตาร์ส ปาร์ตี้ 2008” ที่จัดขึ้นโดยหนังสือพิมพ์สยามดารา ซึ่ง “รางวัลจอมขโมยซีน” นี้ถือเป็นรางวัลที่จะมอบให้กับนักแสดงที่ถึงแม้ว่าบทบาทที่ได้รับในละครเรื่องนั้นๆ จะไม่เด่นเท่าพระเอก-นางเอก แต่สุดท้ายประชาชนคนดูก็ยังจดจำและเป็นที่ยกย่องอย่างมาก ...สิ่งเหล่านี้ถือเป็นผลตอบรับที่ดีจากกลุ่มผู้ชม ซึ่งทำให้ผู้เขียนบททราบว่าตนเองมาถูกทาง และนำประโยคนี้นี้มาเล่นได้เรื่อยๆทั้งเรื่อง

จะเห็นได้ว่า ทางทีมงานผู้ผลิตมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อละคร และนำมาปรับปรุงการนำเสนอ เพื่อให้เป็นที่ถูกใจมากที่สุด สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ชม ซึ่งอาจเป็นเพราะละครโทรทัศน์ก็เหมือนสินค้าชนิดหนึ่งที่ผู้ขาย ต้องคำนึงถึงผู้ซื้อ ต้องทำให้ผู้ซื้อ ซึ่งก็คือผู้ชม พอใจในสินค้า และทำการติดตามรับชมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" เป็นดังนี้

แผนภาพที่ 4.6 แสดงกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสปี พ.ศ. 2551

จะเห็นได้ว่า ละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" มีการผลิตที่แตกต่างไปจากละครที่สร้างจากบทละครที่เสร็จสมบูรณ์แล้วทั้งเรื่องในส่วนของการทำงานของทีมงาน ที่ขั้นตอนการเขียนบท ขั้นตอนการถ่ายทำ และการประเมินผลงานนั้นเกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน เป็นครั้งต่อครั้ง และมีการกระทำเรื่อยๆจนกว่าละครจะจบเรื่อง ซึ่งแตกต่างจากการผลิตละครโทรทัศน์โดยทั่วไปที่แต่ละขั้นตอนการทำงานจะสิ้นสุดในตัวของมันเอง คือ ผู้เขียนบทจะเขียนบทเสร็จสิ้นก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการถ่ายทำ และขั้นตอนการประเมินผลจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อละครถ่ายทำเสร็จสิ้นและได้ออกอากาศนำเสนอต่อสายตาผู้ชม ซึ่งทำทีมงานผู้ผลิตไม่สามารถกลับไปแก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเหมือนดังละครที่สร้างไปพร้อมๆกับการออกอากาศได้ ดังนั้น ละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" จึงมีความแตกต่าง และความน่าสนใจในจุดนี้ ถือว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหานำวิจัยที่ตั้งไว้ เพราะหากเลือกศึกษาจากละครโทรทัศน์เรื่องอื่นที่บทละครเขียนเสร็จสมบูรณ์ก่อนการผลิตก็ไม่น่าพบข้อมูลที่จะสามารถนำมาตอบปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาได้

เมื่อทราบถึงขั้นตอนการผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะทำให้เข้าใจถึงการทำงาน และการเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" ของผู้เขียนบทได้ดียิ่งขึ้นแล้ว การรับทราบถึงขั้นตอนการทำงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เขียนบทจะช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการตัดสินใจ และการเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์ได้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะขอนำเสนอในบทต่อไป